

עורך: עידו בסוק

מערכת: אורה מלול, אורה ריינגל, זהבה הרש

אסתר לסטני, שולמית אורן,

מיקי לאטי, רות דה-יוהאנס

דפני הרנכה
לחורי האולפנים

גיליון 11 ייסד השני - אפריל 1992

מברית המועצות ו-150 עולים מאתייופיה. 50% מן העולים מבריה"מ הם אקדמאים... אפשר למקר את עבודת התלמידים סביב השאלה: 'בקשר למה נזכרים המיספרים הבאים: 500, 150, 750%?'

אפשר למקר את האזנה, ואת העבודה הנעשית בעקבותיה, גם סביב יסוד מבני - למשל, הנשוא במשפט (ברוך כלל, פועל). בשלב הראשון, המורה רושם על הלוח את הפעלים המופיעים בטקסט שהושמע בסדר הופעתם, והתלמידים מעתיקים את הפעלים. אחר-כך המורה רושם לפני כל פועל, בסוגריים, מלת שאלה מתאימה: אם בטקסט המושמע הופיע, למשל, המשפט 'השביטה של הרופאים ליד הבית של ראש הממשלה נגמרה', המורה ירושם לפני הפועל 'נגמרה' את המלה 'מה' בסוגריים וכו'.

שאר (מי) ציבור הכנסת.
הכנסת (איפה) היה ויבוא
אצל.
האחר של (המאפיינים) (מה)
'אצל'.

חשוב לעשות עבודת סיכום לגבי קטעי האזנה. גם כאן ההתייחסות יכולה להיות לשונית (תירגול מבנה לשוני מרכזי ביחידת האזנה) או תוכנית. ההתייחסות התוכנית יכולה להיות בדרך של הבאת קטע מן הטקסט של יחידת האזנה לכיתה, (כמובן, רק לאחר שטופל עניין האזנה), קריאתו ודיון בו. אפשר לחשוב בשלב זה על שילוב מיומנויות: אם קטע האזנה עסק במינוי רמטכ"ל על ידי הממשלה ופורטו בו קורות חייו של אותו רמטכ"ל, אפשר להשתמש באוצר המלים שבו לשם כתיבת תולדות חייה

בהכנת החומר לגיליון זה השתתפה, מלבד חברות המערכת, גבי יעל קניאל.

פנה). בעיית הויכרון אינה משחקת, עקב כך, תפקיד משמעותי, ודעת התלמיד מתפנה לשני הדברים החשובים באמת: שבירת רצף הצלילים החדשים ליחידות משמעותיות בשפה הנלמדת (אפשר לסייע לתלמידים בכך על ידי עצירה של סרט ההקלטה ובקשה שיחזרו על המלה האחרונה או השתיים האחרונות); והתמודדות עצמאית יותר ויותר עם הטקסט על ידי זיהוי המעט המובן והידוע לתלמיד כבר, והסקה ממנו על השאר.

הקניית העצמאות לתלמיד ויצירת הרגלים נכונים אצלו בהתמודדות עם חומר האזנה בכיתה, נעשית בשני שלבים:

ראשית, בעבודת ההכנה שלפני האזנה - לא רק של מבנים תחביריים וצירופים לשוניים, אלא גם של אוצר מלים אופייני לנושאים שכיחים, כגון אוצר המלים האופייני לנושאים חדשותיים - אם מדובר בהאזנה לתוכניות רדיו (מלים הקשורות במגז האוויר, בספורט, בעבודת הכנסת והממשלה וכו'), או הקשורות לנושאים מקצועיים מסוימים - אם מדובר בהכנת התלמיד לשמיעת הרצאת (בכל מקרה, אין להביא לכיתה קטע האזנה ש-50% מן החומר שבו 'חדש').

שנית, במיקוד תשומת ליבו של התלמיד להיבט תוכני או מבני אחד בקטע המושמע: אם הקטע המושמע עוסק במתן נתונים מיספריים על העלייה בגודל האוכלוסייה ביישוב בארץ בעקבות קליטת עולים - למשל: 'לעידרה ירוחם הגיעו בשנה האחרונה 500 עולים חדשים

כתבים

והיה אם שמעו

פיתוח הבנת הנשמע מוכר כנושא שאינו נופל בחשיבותו מפיתוח שלוש המיומנויות האחרות: כתיבה, דיבור וקריאה. הבנת הנשמע כוללת טווח רחב של פעילויות האזנה והבנת תוכן הנשמע - ממקורות שונים: רדיו, רשמקול, טלוויזיה, טלפון, וכמובן - בני אדם. (בגיליון זה לא נעסק בהתמודדות עם הטלוויזיה, ונטפל בה במסגרת הבנת הנצפה) חשוב לעמוד כאן על ההבחנה בין שתי קטגוריות של פעילות האזנה: המבוקרת, הנעשית בכיתה, ומכוונת בעיקר לפיתוח מיומנות הבנת הנשמע; וה'פתוחה', שבמסגרתה אפשר לפתח אצל התלמידים אסטרטגיות להבנת הנשמע.*

הקניית המיומנות נעשית בכיתה או במרכז האזנה (לאחרונה נפתחו עשרות מרכזים כאלה באולפנים, ובכל אחד מאות קטעי האזנה). למורה, במקרה זה, יש שליטה מוחלטת על אורך הקטע המושמע, וניתן לערוך האזנה חוזרת. היתרון במצב זה ברור - שהלא ככל שמרבים לשמוע את הקטע, כן קולטים ומבינים אותו יותר (עד ארבע האזנות; מעבר לכך, היעילות

* בהרחבה ניתן לקרוא על כך בשני מאמרים של ריבה פרלמוטר (פשין): 'השימוש ברשמקול בכיתה האולפן', אורחות ה-ט; 'הבנת הנשמע בכיתה ומחוצ' לכיתה', חד האולפן 57. בגיליון 57 של חד האולפן - מאמרים ותרגילים נוספים בנושא זה.

של אישיות היסטורית מפורסמת או תולדות היו של התלמיד. מיומנות אחרת שאפשר לשלב בסיכום. קריאה. למשל: אחרי ששומעים חדשות (מוקלטות), אפשר לתת לתלמידים עיתונים ולבקש מהם לאתר בעיתון את הידיעה שהופיעה בחדשות, ולשאול אותם מה העיתון הוסיף על מה שכבר נאמר ברדיו.

עניין אחר הוא פיתוח אסטרטגיות לצורך עבודה מחוץ לכיתה - למשל, האזנה למידע בטלפון או לרדיו בבית. לגבי האזנה לרדיו בבית: המורה צריך לסייע לתלמיד לפתח מערכת ציפיות נכונה, על-פי שמות התוכניות והמישורים (כפי שהם מופיעים בעיתון). על-פי מין של סוג השיח האמור להיות במישור - האם זה דיאלוג או מונולוג. האם יהיה כאן תיאור סיטואציה או לשון מדבר בערו וכו'.

הערות כלליות:

אורך יחידת הזמן המוקדשת להבנת הנשמע - 20-30 דקות (במרכז האזנה - אפשר לקיים יחידה בת 45 דקות). לא יותר, כי זו פעילות מעייפת.

אין צורך להסביר את כל המלים או התבניות הלשוניות הלא ידועות. ניתן לסמוך על תלמידינו שישלימו 'חורים' באמצעות אסטרטגיות למידה שרכשו בעבר וכן בכוח ידע העולם שלהם.

במרכז

הבנות הנשמע

האזנה לסיפורים

האזנה לסיפורים ניתנת לשילוב בכל נושא מנושאי תוכנית הלימודים: היכרות, קופת חולים, מה השעה וכו'. ניתן להקליט 'סיפור' (שהמורה בעצמו כותב) ולהפעיל את הכיתה בעקבות ההשמעה, לשם השגת המטרות הקשורות בנושא.

למשל, סיפור על יצחק העולה (לרמה נמוכה): יצחק. לוי עולה חדש. הוא בא לישראל לפני 6 חודשים. עכשיו הוא גר בנתניה. ברחוב הרצל מספר 10. הוא בן 30. יש לו אישה ו-3 ילדים. עכשיו הוא לא עובד. עכשיו הוא לומד עברית באולפן. אפשר לתת לכל תלמיד כרטיס ועליו רשומה שאלה אחת בלבד: על מה הסיפור? מאין יצחק? איפה יצחק גר? יצחק נשוי או רווק? כמה ילדים יש ליצחק? וכו', ולאחר ההשמעה לרכו בעזרת התלמידים את המידע כולו על הלוח. ברמה מתקדמת קצת יותר, אפשר לנצל את ההשמעה ליצירת שאלון: לתת להם למלא שאלון שבו ישלימו את כל הפרטים ששמעו על יצחק: שם, כתובת, גיל, מצב משפחתי, מספר הילדים, ארץ מוצא וכו'.

פעילות לרמה מתקדמת מעט יותר, המתאימה למרכז האזנה וגם לכיתה: להשמיע לתלמידים סיפור מוקלט מתוך סיפורים ראשונים.

הערות כלליות לגבי פעילות מסוג זה: מומלץ להשמיע את הקטע ולתת את התרגיל לאחר שיחה על הנושא. במקרים מסוימים, רצוי לצלם את רשימת המלים הקשות (במיוחד אם ידיעתן חיונית להבנת עיקר הטקסט) ולתת אותן לתלמידים לפני ההאזנה. אם הפעילות היא בכיתה, יש להשמיע את הקטע לפחות פעמיים לפני שנותנים את התרגיל: לאחר שהתלמידים מקבלים את גיליון התרגילים ומעיינים בו. צריך להשמיע את הקטע שוב. אם הפעילות היא במרכז האזנה, התלמידים מתמודדים בעצמם עם השאלות (משך השיעור במרכז האזנה: 45 דקות). לקראת סוף השיעור, יש לציידם בדף בקרה, כדי שיתקנו בכוחות עצמם את שגיאותיהם. בפעילות בכיתה, דף הבקרה יחולק לכל זוג, ובני הזוג ידונו ביניהם על הבעיות והשגיאות שעשו.

דוגמה לקטע האזנה:

הרופא והצייר

מאכס ליברמן היה צייר יהודי גדול. פעם צייר תמונה של פרופסור לרפואה. שבע פעמים הזמין את הפרופסור לשבת לפניו עד שגמר את הציור.

כעס הפרופסור ואמר: 'אדוני הצייר, אלוי בא החולה רק פעמיים או שלוש פעמים, ודי. ואילו אתה הזמנת אותי לשבת לפניך שבע פעמים, ועוד לא גמרת את עבודתך'.

ענה הצייר: 'אדוני הפרופסור, כאשר אתה טועה בעבודתך, עוברת הטעות מן העולם, וזכר לא נשאר ממנה; החולה מת - ודי. ואם אני טועה, יראו האנשים את הטעות שלי במשך מאות שנים'.

א. בסיפור אנחנו שומעים את המספרים הבאים. מה הם אומרים לנו?

שבע: _____
שלוש: _____
מאות: _____

ב. השלם לפי הסיפור:

1. מאכס ליברמן היה _____
2. שבע פעמים ישב הפרופסור לרפואה לפני _____ מאכס ליברמן עד ש _____
3. הפרופסור כעס, כי _____

ג. על מי אומרים? כתוב לפי הדוגמה.

- דוגמה: פֶּרְדִּינַנְדֵּיִךְ כַּעַס
1. _____ צייר
 2. _____ הזמין
 3. _____ עוברת
 4. _____ לא נשאר

האזנה לחדשות

על המורה להפנות את תשומת לב תלמידיו לאיפיוני הגשת החדשות ברדיו: קצב הדיבור (בחדשות בעברית קלה, קצב הדיבור הוא איטי מהרגיל - וזה כמעט יתרון היחיד מבחינת העולה), הגשה על ידי קריין אחד, מידע מרוכז; תחילה נמסר עיקר החדשות, ולאחר מכן הן ניתנות ביתר פירוט.

בשלב הראשון של השמעת חדשות בכיתה, אנחנו ממליצים על השמעת תחזית מזג האוויר, ואז אפשר לכתוב על הלוח טבלה בשני טורים: בטור השמאלי לכתוב את המעלות, ולבקש מהתלמידים להשלים את הטור הימני: איפה (יש) 15 מעלות? איפה (יש) 20? או להיפך: לשאול כמה מעלות (יש) בירושלים, בתל-אביב...?

בשלב מתקדם קצת יותר, כשהמורה משמיע בכיתה את 'עיקר החדשות' שהקליט ברשמקול, עליו למקד את תשומת ליבם של תלמידיו בשאלות שהוא מציג להם לפני ההאזנה: על כמה נושאים דיברו? אילו שמות ומקומות נזכרו? וכללית - על מה מדובר בחדשות אלה? אחרי האזנה ראשונה או שנייה, המורה יכתוב את הנושאים על הלוח: (1) ... (2) ... (3) ... אחר-כך ישחזר עם הכיתה את העניין המרכזי בחדשות.

אחרי השיחור, יש להשמיע שוב את הקטע. פעולות נלוות אפשריות: לבקש מהתלמידים לנסח כותרת ליריעה (כתיבה); לפזר בכיתה עיתונים, ולבקש מהתלמידים לחפש כותרות מקבילות ליריעות שהופיעו בחדשות המוקלטות (קריאה); לשאול את התלמידים מה, לדעתם, יהיה נושא החדשות מחר, מה יקרה אם... (ג'ורג' בוש יגיד כך וכך, שמיר יעשה כך וכך), או לבקשם לערוך מסיבת עיתונאים עם אישיות שנוכחה בחדשות (הבעה בעל-פה).

דרי תמצית שיעור לדוגמה (לשלב ב) מתוך סדרת השיעורים בווידיאו*:

המורה משמיעה חדשות בעברית קלה, הנמשכות 2 דקות בערך. לאחר ההשמעה הראשונה, המורה מבקשת מהתלמידים שכאשר יאזינו בפעם השנייה, יספרו כמה ידועות יש בה, ויאמרו לה, לאחר ההשמעה, אם חוץ מעניין המלחמה עם עיראק, היה בחדשות עוד נושא כלשהו. (במקרה זה, היריעה הנוספת הייתה על עולים).

לאחר ההשמעה השנייה, התלמידים אמרים שהיו משפטים בחדשות (גם המורה וגם התלמידים מתקשים להחליט אם היו 5 ידועות). התלמידים מזהים שהיה נושא נוסף. לפני ההקשבה השלישית, המורה מבקשת שתוך כדי ההשמעה הנוספת יכתבו התלמידים מצד אחד של הדף אילו שמות הופיעו בחדשות, ומצד שני של הדף - אילו פעלים.

לאחר ההשמעה, מתברר שהתלמידים זיהו בעיקר את השמות הפרטיים (שר החוץ בייקר, עיראק, ישראל) ופחות את הפעלים. עקב זאת, משמיעה המורה שוב את המשפט הראשון של החדשות, ואז התלמידים מזהים גם את הפעלים (חיסלה, וכו'). המורה מנצלת את זיהוי הפועל הקשור (כנשוא) בשם מדינה, כדי להסביר שמדינה בעברית היא תמיד בנקבה, ולכן גם הפועל בנקבה. כדוגמה נוספת לשימוש בפועל 'חיסל', היא מביאה משפט: 'הגרמנים רצו לחסל את היהודים באירופה'. אחר-כך היא משמיעה שוב את המשפט הראשון, ואז התלמידים מזהים אלמנט נוסף: את המושא 'איום' ('ארצות הברית חיסלה את האיום'). המורה מנצלת זאת שוב להסביר דיקדוקי: 'איום' בא משם הפועל 'לאיים' שנוטה כמו 'לחסל', 'לטייל'. היא מבקשת מהתלמידים משפט נוסף עם המלה 'לאיים':

* בהפקת האגף, בעריכת לילך דולברג, השיעור ניתן על ידי המורה פולי ברינגר מאלפן עציין.

(ס'דאם מאיים על ישראל!); אחר-כך שואלת: איך הוא מאיים? - בטילים: מי עוד מאיים? - הורים על ילדים ('אם לא תגמור את המרק...'). לאחר מכן היא כותבת את כל המשפט הראשון שהופיע בחדשות - על הלוח, ומבקשת מהתלמידים להעתיקו.

בשיטה דומה למדוי היא מציגה את המשפט השני: 'בירושלים סבורים כי בעלות הברית חיסלו את כל המשגרים הקבועים בעיראק'.

אחר-כך היא כותבת לרוחב הלוח את מלות השאלה (מי, מה, את מה, איפה, מתי), שלפיהן התלמידים צריכים לסווג את היריעה הבאה שתושמע: 'עיראק קיבלה את כל התנאים שהציבו בעלות-הברית בפגישה היום בבאצרה'. היא משמיעה שוב את המשפט לאחר שהתברר שהתלמידים לא הצליחו לזכור את כל הנתונים שבו.

לבסוף היא משמיעה שוב את כל 5 המשפטים.

טקסטים רדיופוניים מעובדים

'שלום מירושלים למתחיל'

פקיעין

הכפר פקיעין הוא כפר קטן בגליל העליון. הכפר פקיעין נמצא לא רחוק מהעיר צפת. בפקיעין גרים בערך אלפיים וחמש מאות תושבים. פעם, לפני שנים רבות, גרו בפקיעין הרבה יהודים. במאה השש-עשרה חיו בפקיעין בערך ארבעים משפחות יהודיות. היום רוב התושבים בכפר הם דרוזים. גם מעט נוצרים ומוסלמים גרים בפקיעין, וגם משפחה יהודית אחת - משפחת זינאתי. בני משפחת זינאתי מספרים, שהמשפחה שלהם גרה בכפר פקיעין אלפיים שנה, ואולי קצת יותר. הם אומרים, שהמשפחה שלהם לא יצאה אף-פעם מארץ-ישראל לגלות.

בפקיעין יש מעיין של מים. מעל למעיין יש מערה, ועל-יד המערה עומד עץ חרוב גדול וזקן. המסורת מספרת, שבמערה הזאת רבי שמעון בר יוחאי והבן שלו. זה היה אחרי חורבן בית-המקדש השני, ורבי שמעון ובנו התחבאו במערה הזאת במשך שלוש-עשרה שנים. הם התחבאו מפני הרומאים שהיפשו אותם ורצו להרוג אותם. שלוש-עשרה שנים ישבו האב ובנו במערה, אכלו חרובים מהעץ הזה, ושתו מהמים של המעיין. כך מספרת המסורת.

* מתוך חוברת 8, בסדרה 'שלום מירושלים למתחיל', בהוצאת רולניק. מילות אחרת, ת"א, ת.ר. 17075. ראו לעיל הערות מבוא לקטע מסיפורים ראשונים.

בפקיעין יש בית-כנסת עתיק, וישבים שבת-כנסת זה הוא מתקופת המשנה. הרבה תיירים באים לראות את בית-הכנסת, אבל בשנים האחרונות רק לעיתים רחוקות מתפללים בבית-הכנסת בשבתות ובחגים. רק משפחת זינאתי גרה בכפר, ובני המשפחה שומרים על המקום הקדוש.

א. מה אומרים לך המיספרים או התאריכים?

1. 2500 _____
2. המאה-ה-16 _____
3. 40 _____
4. 1 _____
5. 2000 _____
6. 13 _____

ענן:

1. הכפר פקיעין נמצא ב:
 - א. _____
 - ב. _____
2. התושבים הגרים בפקיעין הם:
 - א. _____
 - ב. _____
 - ג. _____
 - ד. _____
3. איזו משפחה לא יצאה אף פעם לגלות?
 - א. _____
 - ב. _____
 - ג. _____
 - ד. _____
4. בפקיעין יש דברים מיוחדים, מהם?
 - א. _____
 - ב. _____
 - ג. _____
 - ד. _____

'רדיו קל' *

התלמידים יאזינו ליחידה המוקלטת, שנעסוק בה להלן, בלא שיינתן בידם טקסט כתוב, להוציא את שיריה של ילן-שטקליס 'לברי' (שהושמט ולא נעסוק בו כאן).

מרים ילן שטקליס

- א. שכנה: לאן?
- ב. שכנה: ליום חולדת של הבת של לוי.
- א. בת כמה היא? כבר שנתיים?

* הטקסט הוא מתוך חוברת 5 בסדרה.

עת יידי

בוכאפא און אונזר אונזער

חדרי האזנה *

קשיים העלולים להתעורר בהפעלת חדר האזנה בכיתות לעולים מאתיופיה:

* רוב העולים אינם יודעים כיצד להיעזר כמזנה שברשמקול לצורך האזנה חוזרת על קטע ששמעו.

כדאי להשקיע מאמץ וללמד את העולים להתגבר על בעיה זו.

* רוב העולים מתקשים להבחין מתי מסתיים קטע ומתחיל קטע חדש. רצוף לו פעמים רבות, הם גולשים אגב האזנה מקטע לקטע. פתרון טכני לעניין זה: הקלטת קטע מוזיקאלי בסיום כל קטע האזנה. המנגינה תסמן לתלמיד את העובדה שקטע מסוים הסתיים ואחר עומד להתחיל.

* רוב העולים אינם שולטים מספיק בקריאה ובכתיבה, ולכן אין טעם לבחון את הבנת הנשמע שלהם בתרגיל בכתב. אני מציעה להקליט שאלות הבנה על גבי סרט הרשמקול: שאלות אלו יהיו 'סגורות', והתלמיד יתבקש רק לענות על השאלות שהוא שומע, בסיומן עיגול סביב 'כן' או 'לא' (נכון/לא נכון) על גבי דף.

* חשוב שהקטעים המושמעים יתאימו לעולם המשגשג שמביא איתו התלמיד, לתפיסתו התרבותית ולרמתו הלשונית.

לידך דולברג
ירושלים

* ביתר הרחבה, ראו מאמרה של הכותבת בהד האילפן 60.

© כל הזכויות שמורות
לאגף לחינוך מבוגרים, משרד החינוך והתרבות
יוצאה לאור: מחלקת הפירסומים,
משרד החינוך והתרבות
עיצוב: רוויטל תורן
סדר והפוסט: פלס

הסוף. הקטעים א ו-ג יישמשו אותנו ישירות לתירגול הבנת הנשמע. קטע ב יישמע רק לאחר שהשיר יילמד מן הכתב.

השיר ייפתח בהאזנה ליחידה כולה, בלא הקדמה. רק בתום ההאזנה נשאל: מה הנישוא?

לגבי קטע א: התלמידים יאזינו פעמים מספר לקטע זה, ויתבקשו לענות בכתב, תוך כדי האזנה, על השאלות: כמה משתתפים בשיחה? מי מהמשתתפים הוא השואל את השאלות? מהן השאלות? יודגש בפני התלמידים כי תשובותיהם יכולות להיכתב בכל שפה שירצו, משום שאין בודקים בשיעור זה את מיומנות הכתיבה. חשוב שהתשובות ייכתבו על ידי התלמידים לפני הדיון בעל-פה, כדי שכל אחד יגיע בכוחות עצמו לתשובות, ובקצב שלו.

לאחר שידונו בכיתה התשובות הנכונות - תוך השמעה נוספת של הקטע, לצורך ביקורת - יציג המורה את השאלה הבאה: מהן תשובותיה של שכנה ב לשאלות ששאלה אותה שכנה א? על שאלה זו ינסו התלמידים לענות על-פי הויכוח. בלא שיושמע להם הקטע שוב. רק לאחר שמרביתם ענו על השאלה, נשמיע להם שוב את הקטע, לשם ביקורת.

לגבי קטע ג: לפני ההאזנה, נבחר לתלמידים כי הקטע הבא מביא את סיפורה של ילן-שטקליס, ונבקש מהם להציע שאלות שלפי דעתם, עשויה להימצא להן תשובה בקטע. כל תלמיד יתבקש לדרוש במחברתו 2-3 שאלות מסוג זה. כל השאלות המוצעות יירשמו על הלוח (לפני ההשמעה), ולאחר מכן יישמע הקטע פעמים מספר. לאחר ההשמעה הראשונה, נמחק את השאלות שלא נמצאה להן תשובה בקטע. לאחר ההשמעה השנייה, נבדוק אם יש בקטע מידע נוסף שלא נשאלו לגביו שאלות, ונוסיף שאלות לפי הצורך. לאחר ההשמעה השלישית, נכתוב תשובות לשאלות שנותרו על הלוח. (ייתכן שלשם ביצוע כל שלב, יהיה צורך בכמה השמעות). בדרך זו - הצגת מטלות שונות תוך כדי האזנה חוזרת על אותו קטע - אנו מאפשרים לתלמידים לתרגל את ההאזנה, בלא שיסבלו מן החרגונית שבכך.

לבסוף, תושמע היחידה בשלמותה (ובכלל זה השיר 'לבדי' שלא נידון כאן). ניתוח השיר יכול להיעשות אחר-כך, בשיעור נפרד.

שכנה ב: מה פתאום? בת חמש.
שכנה א: איך שהזמן עובר, מה? אני זוכרת את היום שהיא נולדה כאילו זה היה אתמול.

תגיד, מה קניתם לה? צעצוע?
שכנה ב: לא, דווקא ספר.

שכנה א: מה, ספר לילדה בת חמש?
שכנה ב: כן, זה ספר של מרים ילן שטקליס.

'שיר הגדי', והבת הקטנה שלנו כל-כך אוהבת לשמוע ולקרוא את השירים והסיפורים שלה. גם הילדים הגדולים שלנו תמיד אהבו את מה שהיא כותבת.

שכנה א: את יודעת כמה בכיתי לפני כמה שנים כשהיא נפטרה. את יודעת שהיא, מרים ילן, הייתה אישה שאני פשוט הערצתי, זאת אומרת מאוד כיבדתי והערצתי. היא נולדה ברוסיה בדיוק ב-1900 ועלתה לארץ ב-1920, והשירים הראשונים שלה הופיעו ב-1923. והיא כתבה המון שירים וגם הרבה סיפורים.

שכנה ב: ועוד איזה שירים היא כתבה! 'הסבון בכה מאוד, דני לא רוצה בי עוד, ומברשת השיניים...'

את יודעת, רינה, אפילו דני, הבן הגדול שלי, שממש לא אוהב שירים, כל-כך אהב כשדיקלמתי לו את השיר 'דני גיבור', על הילד דני שאף פעם לא בוכה. 'ילדי לא בוכה אף פעם'. רק דמעות יוצאות לו מעצמן, ואיך זה קרה, כשילדה, נורית, וזרקת את הפרח שהוא, דני, נתן לה במתנה ואו נורית הולכת לשחק עם ילד אחר. את השיר הזה, פעם קראתי, מרים שטקליס כתבה על עצמה, בגלל אהבה שהייתה לה, אהבה נכזבת. היא גם כתבה סיפורים, ובספרים שיצאו בחוצאת דביה, 'יש לי סוד' ו'בחלומי' אפשר לקרוא גם סיפורים שלה.

ילדה: אימא, בואי כבר. אבא מחכה במכונית, אנחנו מאחרים ליום-הולדת.

שכנה א: שלום רינה, תבלו יפה. אני בטוחה שהם יאהבו את המתנה הנהדרת שאתם מביאים!

שכנה ב: שלום. (יורדת במדרגות ומדקלמת):
'חיכיתי, חיכיתי, בכיתי, בכיתי ומי לא בא - מיכאל!'

ילדה: אימא, תגיד, זה לא שיר של מרים ילן?

היחידה תחולק, לצורך הלימוד, לשלושה קטעים: א) מן ההתחלה עד דבריה של שכנה ב: 'וגם הילדים הגדולים שלנו תמיד אהבו לקרוא את מה שהיא כותבת'; ב) דיקלום השיר 'לבדי'; ג) עד מרבית שכנה א: 'את יודעת כמה בכיתי...' - עד